

ผลของโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้
ปัญหาสังคม ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์

The effect of the applying social cognitive theory of a pregnancy
prevention program at Junior high school students in Kalasin Province.

ศรัญญา ปัตติจิตย์¹, สุดารัตน์ พลนาคว², ปริญญาภรณ์ จำเริญเจือ³, วรกร วิชัยโย⁴ และ นิตยา แสงประจักษ์⁵

^{1,2,3}นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการสุขภาพท้องถิ่นและชุมชน

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สุขภาพ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

^{4,5}อาจารย์สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสุขภาพ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

(Received: January 11, 2023; Accepted: May 8, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาสังคม ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 46 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 40 คน โดยที่กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมในการให้ความรู้ทัศนคติ เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองทันที วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรโดยใช้สถิติ Paired Samples t-test และ Independent Samples t-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษา : พบว่า มีค่าเฉลี่ยความรู้ต่อการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองมีความแตกต่างกันจากกลุ่มเปรียบเทียบ และหลังทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (p-value<0.05) ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 7.41, S.D. = 3.60 และ $\bar{x}$ = 8.25, S.D. = 3.62 ตามลำดับ) p-value = 0.281 หลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 10.13, S.D. = 2.77 และ $\bar{x}$ = 8.60, S.D. = 4.24 ตามลำดับ) p-value = 0.026 ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.34, S.D. = 0.53 และ $\bar{x}$ = 2.98, S.D. = 0.74 ตามลำดับ) p-value = 0.004 หลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.63, S.D. = 0.38 และ $\bar{x}$ = 0.75, S.D. = 0.62 ตามลำดับ) p-value < 0.001 และการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.66, S.D. = 0.67 และ $\bar{x}$ = 3.21, S.D. = 0.84 ตามลำดับ) p-value = 0.004 หลังการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.38 และ $\bar{x}$ = 3.11, S.D. = 0.73 ตามลำดับ) p-value < 0.001 ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองมีความแตกต่างกันจากกลุ่มเปรียบเทียบ และหลังทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (p-value<0.05)

คำสำคัญ: ความรู้, ทัศนคติ, การเห็นคุณค่าในตนเอง, การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

Abstract

Background: This quasi-experimental study for studying the effect of the applying social cognitive theory of a pregnancy prevention program on Junior high school students in Kalasin province. The samples were 86 persons, divided into an experimental group of 46 persons and a group control of 40 persons. In which the experimental group received knowledge, attitudes, and self-esteem of prevention premature pregnancy.

Methods: Data were collected by the interviewed questionnaire created. The questionnaire was used before the health program and one week after the intervention program. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation and tested the significant difference with paired sample t-test and independent sample t-test at 0.05 significance.

Results: The results of the study showed that after the program intervention. The mean of knowledge on sexual intercourse. Between the experimental and comparison groups, the mean before the experiment was different from the comparison group. After the program intervention, it was found that the experimental group had a significantly greater increase in mean scores than that of the comparison group. (p-value <0.05) between the experimental group and pre-test comparison group ($\bar{x}$ = 7.41, S.D. = 3.60 and $\bar{x}$ = 8.25, S.D. = 3.62, respectively) p-value = 0.28,1 post-test ($\bar{x}$ = 10.13, S.D. = 2.77 and $\bar{x}$ = 8.60, S.D. = 4.24, respectively) p-value = 0.026, Attitude to premature sexual intercourse ($\bar{x}$ = 3.34, S.D. = 0.53 and $\bar{x}$ = 2.98, S.D. = 0.74, respectively) p-value = 0.00,4 post-test ($\bar{x}$ = 3.63, S.D. = 0.38 and $\bar{x}$ = 0.75, S.D. = 0.62, respectively) p-value <0.001, and self-value in pre-pregnancy protection ($\bar{x}$ = 3.66, S.D. = 0.67 and $\bar{x}$ = 3.21, S.D. = 0.84, respectively) p-value = 0.004, post-test ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 0.38 and $\bar{x}$ = 3.11, S.D. = 0.73, respectively) p-value <0.001, the pre-test mean was different from the comparison group. After the program intervention, it was found that the experimental group had a significantly greater increase in mean scores than that of the comparison group. (p-value <0.05)

Keywords: knowledge, Attitude, Self-esteem, Prevention of premature pregnancy

บทนำ

ประเทศไทยมีอัตราการคลอดในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในระหว่าง พ.ศ. 2543-2555 อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปีต่อประชากรหญิง 1,000 คน เพิ่มจากร้อยละ 31.10 เป็นร้อยละ 53.40 ส่วนอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-14 ปีต่อประชากรหญิง 1,000 คน เพิ่มจากร้อยละ 0.50 เป็นร้อยละ 1.80 หลังจากนั้นในระหว่าง พ.ศ. 2556-2558 อัตราการคลอดในวัยรุ่น ทั้ง 2 กลุ่มอายุ มีแนวโน้มลดลงเท่ากับร้อยละ 44.80 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน และร้อยละ 1.50 ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คนใน พ.ศ. 2558 โดยอัตราการคลอดในวัยรุ่นจำแนกรายเขตสุขภาพ พ.ศ. 2558 พบจำนวน 7 เขตสุขภาพที่มีอัตราการคลอดในวัยรุ่น อายุ 15-19 ปี สูงกว่าร้อยละ 44.80 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ได้แก่ เขตสุขภาพ ที่ 3, 4, 5, 6, 8, 9 และ 11 ส่วนอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปีรายจังหวัด พบว่าจังหวัดที่มีอัตราการคลอดในหญิง อายุ 15-19 ปีสูงที่สุดในระดับ 60.00-66.8 มีจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ร้อยละ 66.80 นครนายก ร้อยละ 65.40 ระยอง ร้อยละ 65.30 ประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 65.10 และสมุทรสาคร ร้อยละ 63.90 นอกจากนี้สถานการณ์การคลอดซ้ำในวัยรุ่นยังคงอยู่ในระดับสูง โดยอัตราการคลอดซ้ำในหญิงอายุ 15-19 ปี ในช่วงพ.ศ. 2553-2557 มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมาเท่ากับร้อยละ 12.80, 12.50, 11.90, 11.80 และ 11.00 ตามลำดับ ส่วนใน พ.ศ. 2558 อัตราการคลอดซ้ำในหญิงอายุ 15-19 ปีลดลงเล็กน้อย เท่ากับร้อยละ 12.50⁽¹⁾

สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น และเยาวชน ปี 2560 ระดับประเทศ ของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย พบว่า อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 - 14 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10 - 14 ปี/1,000 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 และอัตราการคลอดของวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี

ต่อประชากรหญิงอายุ 15 -19 ปี/1,000 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60⁽²⁾

สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันใช้ข้อมูลการคลอด มีชีพในกลุ่มประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี โดยใช้ข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพจากระบบ Health Data Center (HDC) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คืออัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี พ.ศ. 2560 เท่ากับ ร้อยละ 28.74 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ซึ่งไม่เกินเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560-2561 (ไม่เกิน ร้อยละ 42 ต่อประชากร 1,000 คน) รายละเอียดเกี่ยวกับการคลอดมีชีพมีดังต่อไปนี้ มีหญิงคลอดบุตรจำนวนทั้งสิ้น 7,215 ราย เป็นการคลอดจากแม่อายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 1,095 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.18 ของการคลอดทั้งหมดเป็นแม่วัยรุ่นอายุ 10-14 ปี จำนวน 212 ราย เป็นแม่วัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 883 ราย จากการติดตามแนวโน้มอัตราการคลอดมีชีพในฐานข้อมูลระบบ Health Data Center (HDC) พบว่าอัตราการคลอดในวัยรุ่นสูงที่สุดใน พ.ศ.2557 คือ ร้อยละ 53.64 ต่อประชากร 1,000 คน หลังจากนั้นแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ดังนี้ อัตราการคลอดของวัยรุ่นอายุ 15-19 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน พบว่ามีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ข้อมูล พ.ศ. 2556-2560 เท่ากับ ร้อยละ 53.64, 46.23, 32.54, 29.30 และ 28.74 ตามลำดับ โดยอัตราการคลอดในปี 2560 ไม่เกินเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ไม่เกินร้อยละ 42 ต่อประชากร 1,000 คน อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิง 1,000 คน พ.ศ. 2556-2560 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าในปี 2557 มีแนวโน้มเพิ่มสูงกว่าทุกปี เท่ากับร้อยละ 57.64 และมีแนวโน้มลดลงใน ปี 2558-2560 เท่ากับ ร้อยละ 32.54 ,29.30 และ28.74 ตามลำดับ

ตามเกณฑ์ค่าเป้าหมาย ไม่เกินร้อยละ 42 ต่อประชากรหญิง 1000 คน จากการจำแนกสถิติการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี รายอำเภอ พบว่าอำเภอที่มีอัตราการคลอดในหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิง 1,000 ได้แก่ อำเภอหนองงูขี้อยู่ ร้อยละ 9.86, ดอนจาน ร้อยละ 8.56, สมเด็จ ร้อยละ 8.40, นามน ร้อยละ 7.77 และอำเภอร่องคำ ร้อยละ 7.38 ตามลำดับ ส่วนอำเภอที่มีอัตราการคลอดน้อยที่สุด คือ อำเภอเขาวง ร้อยละ 3.07⁽³⁾

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคิด และการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรก่อนทดลอง และหลังทดลองของกลุ่มทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทักษะคิด และการเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ภายหลังจากทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ

วิธีการดำเนินงาน

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Study) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ ให้โปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบจะไม่ได้เข้าร่วมการให้โปรแกรมดังกล่าว รวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม การเก็บข้อมูลก่อนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีวิธีการเก็บโดยใช้แบบสอบถามทั้ง 2 ครั้ง

กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนใกล้เคียงกับขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/8 โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทั้งหมด 46 คนและกลุ่มเปรียบเทียบคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2/4 โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ มีทั้งหมด 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยดัดแปลงข้อคำถามให้เหมาะสมกับบริบทที่นำไปใช้แบบทดสอบแบ่งออกเป็น ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ 18 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ 4 ตัวเลือก

ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร คำถามทั้งหมดจำนวน 34 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบวัดการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ คำถามทั้งหมด 30 ข้อ

วิธีดำเนินการศึกษา

- ขั้นตอนที่ 1 พูดคุยกับเด็กนักเรียน เลือกตัวละคร
- ขั้นตอนที่ 2 ให้ความรู้เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ ในหัวข้อเรื่อง การใช้ถุงยางอนามัย
- ขั้นตอนที่ 3 แสดงละคร สมมติบทบาท
- ขั้นตอนที่ 4 เก็บแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะ และ การเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัย อันควร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบใช้สถิติ paired Samples t – test และ Independent samples t – test ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มทดลองส่วนใหญ่ เพศหญิง ร้อยละ 56.50 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 100 สถานภาพครอบครัว พ่อแม่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 63.0 อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 73.90 ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 87.0 ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 67.40 งานอดิเรก ดูหนัง ฟังเพลง ร้อยละ 82.60 กลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่ เพศหญิง ร้อยละ 60.00 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 100 สถานภาพครอบครัว พ่อแม่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 65.0 อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 70.00 ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 100.00 ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 92.50 งานอดิเรก ดูหนังฟังเพลง ร้อยละ 80.00 กลุ่มเปรียบเทียบ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ชื่อตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D	t	Mean Difference	95%CI	p-value
ความรู้ก่อนการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	46	0.41	0.20	1.09	0.05	0.14 ถึง 0.04	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	40	0.45	0.20				
ความรู้หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	46	0.56	0.15	2.31	0.09	0.14 ถึง 0.04	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	40	0.47	0.23				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความรู้ต่อการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความรู้ต่อการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนความรู้ต่อการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ หลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ทักษะต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยทักษะต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง มีความแตกต่าง ส่วนทักษะต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหลังการทดลองพบว่า มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ชื่อตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D	t	Mean Difference	95%CI	95%CI
ก่อนการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	46	3.66	0.67	3.05	0.47	0.16 ถึง 0.78	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	40	3.21	0.84				
หลังการทดลอง							
กลุ่มทดลอง	46	3.82	0.38	4.80	0.71	0.41 ถึง 1.02	<0.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	40	3.11	0.73				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4 การเห็นคุณค่าในตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง มีความแตกต่างกันการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์การทดลองพบว่ามีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความรู้ต่อการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ต่อการมีเพศสัมพันธ์การป้องกันการตั้งครรภ์ พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้อยู่ในระดับต่ำ มีความแตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบคือ 7.41 และ 8.24 ตามลำดับ ภายหลังการทดลองมีระดับความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.05) ซึ่ง

เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอ็ม วิกา แสงชาติ (2559)⁽⁴⁾ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการพัฒนาทักษะในการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น ในเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 49 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 36 คนโดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสุขศึกษาร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยาย การเล่นเกม การระดมสมอง การฝึกทักษะ และการอภิปรายกลุ่ม การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด เปรียบเทียบความแตกต่างภายในกลุ่มค่าคะแนนเฉลี่ยด้วยสถิติ Paired Sample t-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และค่าความเชื่อมั่นที่ 95%CI ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.05) นาดยา แก้วพิภพ (2562) ⁽⁵⁾ ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและการรับรู้ความสามารถตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อน

วัยอันควรส่งผลให้เกิดภาวะเสี่ยงจากการทำแท้ง ทารกเสียชีวิตจากการคลอดและการขาดโอกาสในการศึกษาต่อของวัยรุ่น จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันและลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองโดยประยุกต์แนวคิดความรู้ด้านสุขภาพและทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถตนเองเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ในนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 39 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 41 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมมา กิจกรรม ประกอบด้วย การเพิ่มความรู้ การเล่นเกม บทบาทสมมติ การระดมสมอง การฝึกทักษะ การเสนอตัวแบบ และการอภิปรายกลุ่ม รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Paired t-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพ การรับรู้ความสามารถตนเอง และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์สูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่นได้ และพัชनिया เชียงตา (2561)⁶⁾ ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เขตเทศบาลเมืองสระบุรี การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจัดเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรม ส่งเสริมสุขภาพทางเพศในการเสริมสร้างความรู้ทัศนคติ และความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตอนต้นรูปแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลองศึกษากลุ่มเดียว วัดซ้ำ

4 ครั้ง ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผล 1 เดือน และ 2 เดือน กลุ่มตัวอย่างได้มาแบบเจาะจง ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 79 คน จากโรงเรียนสังกัด เทศบาลเมืองสระบุรี จำนวน 6 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2560 พัฒนาโปรแกรมโดยใช้กรอบแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ จริง ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การสะท้อนคิด การคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้ และกิจกรรมนันทนาการเพื่อเพิ่ม แรงจูงใจในการเรียนรู้โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 2 วัน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลางเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.01) มีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจป้องกันการตั้งครรภ์ในระดับดีมากคะแนนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการติดตามในระยะ 1 เดือน และ 2 เดือน พบคะแนนเฉลี่ยความรู้และทัศนคติต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นยังคงสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.01) สรุปได้ว่าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพทางเพศในการศึกษานี้มีประสิทธิภาพต่อการเสริมสร้างความรู้ และทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตอนต้น

2. แบบวัดทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรอยู่ในระดับปานกลาง มีความแตกต่างจากกลุ่มเปรียบเทียบ คือ 3.34 และ 2.98 ตามลำดับ ภายหลังจากการทดลองมีระดับทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากกว่าก่อนการทดลอง และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value <0.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สินีนาฏ วิท

พิเชษฐสกุล (2563)⁽⁷⁾ ได้ศึกษา ทักษะคิดการคล้อยตามอิทธิพล คนรอบข้างในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและ ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง ชั้นจำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้คือชุดกิจกรรมที่สามารถ ตอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน รวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดกิจกรรมมี คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้านทัศนคติ การคล้อย ตามอิทธิพลของคนรอบข้าง สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$)

3. แบบวัดการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการ ตั้งครรภ์ ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดการเห็น คุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ พบว่า ก่อนการ ทดลองกลุ่มทดลองการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกัน การตั้งครรภ์ควรอยู่ในระดับดี มีความแตกต่างกันโดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และ 3.21 ตามลำดับ ภายหลังจาก ทดลองการเห็นคุณค่าของตนเองในการป้องกันการตั้งครรภ์ ควรมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับผล การศึกษาของ วาสนา รัตนสีหภูมิ (2559)⁽⁸⁾ การพัฒนา โปรแกรมฝึกการเห็นคุณค่าในตนเองโดยประยุกต์ทฤษฎีการ เรียนรู้ทางปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางลบต่อการ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกการเห็นคุณค่าในตนเองโดย ประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้าง เจตคติทางลบต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียน หญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2 เพื่อทดลองใช้โปรแกรมฝึก การเห็นคุณค่าในตนเองโดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ทาง ปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางลบต่อการมี เพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนหญิง

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนนิคมหนองแก้วอำเภอเวียงชัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โปรแกรมฝึกการเห็น คุณค่าในตนเอง และแบบวัดเจตคติทางลบต่อการมี เพศสัมพันธ์ในวัยเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก รายข้อ ตั้งแต่ 0.236 - 0.790 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.865 ผลการศึกษา : 1. โปรแกรมฝึกการเห็นคุณค่าใน ตนเองโดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมเพื่อ เสริมสร้างเจตคติทางลบต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ที่ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นพบว่าโปรแกรมมีความตรงเชิง เนื้อหาโดยมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2. คะแนน เฉลี่ยเจตคติทางลบต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของ นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์สูงกว่าก่อนการใช้ โปรแกรมฝึกการเห็นคุณค่าในตนเองโดยประยุกต์ทฤษฎีการ เรียนรู้ทางปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางลบต่อการ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นตอนต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิด ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และสามารถนำมาปรับใช้ครั้งต่อไป

2. การให้สุขศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในครั้งต่อไปควรใช้สื่อการสอนในรูปแบบหลากหลาย และ หน้าสนใจ สื่อวีดีโอ เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และ การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

เอกสารอ้างอิง

1. HDC จังหวัดกาฬสินธุ์ .(2561).การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์.วันที่สืบค้น 16 กรกฎาคม 2563, เข้าถึงได้จาก [http://203.157.186.15/flpbook/%E0%B8%84%E0%B8%93%E0%B8%B01\(9\)%E0%B8%95%E0%B8%81.1_%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%B9%8C59-74.doc](http://203.157.186.15/flpbook/%E0%B8%84%E0%B8%93%E0%B8%B01(9)%E0%B8%95%E0%B8%81.1_%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%B9%8C59-74.doc)
2. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ .(2560). สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น. วันที่สืบค้น 15 กรกฎาคม 2563, เข้าถึงได้จาก http://tpso2.m-society.go.th/wp-content/uploads/2019/03/report_21032562101230.pdf
tpso2.m-society.go.th tpso2.m-society.go.th
1. สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ .(2558).ประเทศไทยมีอัตราการคลอดในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด. วันที่สืบค้น 15 กรกฎาคม 2563, เข้าถึงได้จาก<http://rh.anamai.moph.go.th/main.php?filename=index>.
5. นาดยา แก้วพิภพ .(2562). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและการรับรู้ความสามารถ ตนเองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์. นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต.คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
6. พชนียา เชียงตา .(2561). ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะทางเพศเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เขตเทศบาลเมืองสระบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี.
8. วาสนา รัตนสีหภูมิ .(2558). การพัฒนาโปรแกรมการเห็นคุณค่าในตนเองโดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ ทางปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างเจตคติทางลบต่อการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยรุ่นของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
7. สีนินาฏ วิทย์พิเชฐสกุล .(2563). ผลการจัดชุดกิจกรรมต่อทัศนคติ การคล้อยตามอิทธิพลครอบงำการรับรู้การควบคุมตนเอง และความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี.วารสารเครือข่าย,วิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขใต้.
4. เอ็มวิกา แสงชาติ .(2559). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Facebook) ในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น,คณะสาธารณสุขศาสตร์,มหาวิทยาลัยขอนแก่น.